

Hr Alar Karu
viljandivald@viljandivald.ee

Teie 02.05.2018 nr 7-1/1-25
Meie 25.05.2018 nr 1.1-7/1054-1

Viljandi valla üldplaneeringu koostamine

Viljandi valla üldplaneeringu koostamisel tuleb lähtuda riikliku kaitse all olevatest kultuurimälestistest ja nende kaitsevöönditest. Mälestised näitavad piirkonna ning kultuurimaastiku ajaloolist mitmekihilisust, mistõttu tuleb planeerimisel lähtuda mälestisi säästvast põhimõttest ning arvestada avalike huvidega. Mälestisi ümbritseva kaitsevööndi mõte on tagada mälestise säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist vääristavas keskkonnas, vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Õuealadest väljapoole jäävate mälestiste puhul tuleb tagada igauhe vaba juurdepääs mälestisele päikesetõusust loojanguni (muinsuskaitseadus § 26 lg 2).

Mälestiste nimekiri on kättesaadav Kultuurimälestiste riiklikus registris, millel on olemas riskasutus Maa-ameti põhikaardiga (vt www.register.muinas.ee). Vastavalt muinsuskaitseaduse § 25 lg 3 on kinnismälestiste kaitsevöönd 50 meetri laiune maa-ala mälestise väliskontuurist juhul, kui ei ole määratud teisiti. Mälestisel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseadusest (§ 24 ja § 25) tulenevad kitsendused. Muuhulgas on Muinsuskaitseameti ning linna- ja vallavalitsuse loata kinnismälestisel keelatud kinnistute piiride muutmine ja kruntimine, maakasutuse sihtotstarbe muutmine, teede rajamine ja remontimine, kaitsevööndis teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd.

Planeeringualale jäävate maa-alaliste arheoloogiamälestiste (asulakohad, maa-alused kalmistud, kalmed, muistsed põllud jms) väliskontuurid on nähtaval Maa-ameti põhikaardil kultuurimälestiste kihil. Küsimuste korral palume ühendust võtta Muinsuskaitseameti kartograafia nõunikuga (kalle.lange@muinsuskaitseamet.ee).

Kuna Viljandi valla alale ei jää muinsuskaitsealasid, ei ole üldplaneeringule tarvis koostada eraldi üldplaneeringu muinsuskaitse eritingimusi. Mälestiste ja laiemalt pärandi teemat käsitleda üldplaneeringu osana.

Kultuuripärandi käsitlemisel lähtuda 2018. a Rahandusministeeriumi koostatud juhises „Nõuandeid üldplaneeringu koostamiseks“ ptk 4.7. https://planeerimine.ee/static/sites/2/uldplaneeringu_juhis_final.pdf

Juhime tähelepanu, et mälestiste kasutuses hoidmine ja kasutuseta mälestistele uue funktsiooni leidmine peaks olema üldplaneeringus käsitletav teema.

Üldplaneeringu ülesanded on vastavalt Planeerimisseaduse § 75 (1) 16) ka miljöövärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramine ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmine.

Pakume Teile miljöövärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel alusmaterjaliks Muinsuskaitseameti poolt viimastel aastatel tellitud valdkondade inventeerimisi ja analüüse. Kõik need on saadaval Muinsuskaitseameti arhiivis Pikk tn 2 Tallinnas ja valdav enamus digitaalselt Muinsuskaitseameti kodulehelt ja registritest, sh:

Maaehituspärandi
<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list>

andmekogu

Matmispaikade register - <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=burialplace>

Muistised ja pärimuspaigad - <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=placeinfo>

Lisaks riikliku kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele, on Viljandi vallas ka 135 arheoloogiaobjekti, mis ei ole riikliku kaitse all, kuid Muinsuskaitseametile teada.

Nimetatud arheoloogiaobjektid on Tartu Ülikooli arheoloogia kabinet kandnud kaardile arheoloogia arhiivi andmete põhjal. Arhiiviandmed on küll avalikult kätte saadavad, kuid nende põhjal arendatud kaardirakendus koos otsingumootoriga on salastatud. Tuginedes muuhulgas Rahandusministeeriumi poolt koostatud nõuannetele üldplaneeringu koostamisel (https://planeerimine.ee/static/sites/2/uldplaneeringu_juhis_final.pdf, ptk 4.7.1) palume üldplaneeringu koostamisse kaasata arheoloog.

Kuna Viljandi vald on arheoloogiarikas piirkond, palub Muinsuskaitseamet teada anda keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamisest või algatamata jätmisest ka juhtudel, kui alal ei ole riikliku kaitse all olevat kultuurimälestist. Selline tegutsemine annab meile võimaluse andmebaasist kontrollida, kas alale jääb arheoloogiaobjekte, mis on teada, kuid ei ole riikliku kaitse alla veel jõudnud.

Militaarpärand - <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage>

Militaarpärandi osas väärivad Viljandi vallas tähelepanu Obriku (Suislepa) lennuväli ja Väluste laskeväli.

20. sajandi väärtuslik arhitektuur.

2007.- 2012. aastal viidi läbi Kultuuriministeeriumi ja Muinsuskaitseameti eestvõttel Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri kaardistamise ja analüüsi projekt eesmärgiga kaardistada ning korraldada arhitektuuripärandi kaitset. Inventeerimise aruandes juhitakse tähelepanu ehitistele, mis vajavad riikliku kaitse alla võtmist, Muinsuskaitseameti poolt arvele võtmist või omavalitsuste poolset kaitset. Viljandimaa XX sajandi arhitektuuri inventeerimise tööga on võimalik

tutvuda:

https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/maakondlikud%20ylevaated/viljandimaa/viljandimaa.pdf

Viljandi valla territooriumil asub rida väärtuslikke 20. sajandi arhitektuuri inventeerimisel kaardistatud hooneid, mida soovitame säilitada ja hoida nende arhitektuurset väärtust läbi üldplaneeringus miljööväärtuslikuks alaks või väärtuslikuks üksikobjektiks tunnistamise:

Muuhulgas näiteks:

Aidu, Päre, Puiatu, Vana-Tänassilma, Tarvastu, Võisiku, Õisu ja Uue-Võidu vallamajad - vt 20. saj. vallamajade alusuuring: https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Vallamajad/20saj.Vallamajad.pdf

Ootepaviljon (Sinialliku küla) - vt 20. saj. raudteearhitektuuri alusuuring: https://register.muinas.ee/ftp/XX_saj._arhitektuur/alusuuringud/Raudteearhitektuur/Raudteearhitektuur.pdf

Elu- ja ärihoone Mustlas Posti tn.27
Mustla kesktänav ja turuplats
Kolga-Jaani ja Suislepa rahvamajad
Meierei Oiu külas
Ridaelamu Viiratsil

Veneküla ja kihelkonnakool Suislepal

Meierei Oiu külas

Ramsi tee 7, 9 ja 11 metalldekoratsioonidega elamud
vt. Eesti 20. saj. arhitektuuri register:

<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture>

Muinsuskaitseamet juhib tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasneva võimalikke mõjusid:

- erinevate ajaperioodide kultuurpärandi kihistused ja nende väärtus. Väärtust võiks omistada ajalooühtlustega või kohapeal tuntud muistenditega seotud paikadele, kultuuritegelaste elu ja tegevusega seotud paikadele, kohalikele inimeste eneseteadvustamise ja samastumise kohtadele;
- võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad. Piirkondi, kus arheoloogiamälestiste kontsentratsioon on eriti suur, tuleb arvestada mälestistele sobiliku keskkonna säilitamisega ning asjaoluga, et muinas- ja keskaegsete asustuskeskuste läheduses võib olla veel leidmata kultuuriväärtusi (asulakohti, kalmeid, rauasulatuskohti jms). Mälestiste rühmale sobilik keskkond on traditsiooniline ajaloolise asustusstruktuuriga maastik;
- olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla nii tüüpilisus kui erilisus. Et määrata külladesse ehitamise ja maakasutamise tingimused, soovitame analüüsida küllade väljakujunenud struktuuri ja pidada oluliseks nende säilitamist. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljööga küllade krundi suurusi, hoonestuse ja kujundamise elemente, hoonestusstruktuuri ja maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus;
- ajalooliselt väärtuslikud objektid, sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähisted jne ning nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine;
- maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine;
- väärtuslike maastike piiride täpsustamine. Keskkonna kultuuristamisel varasemate põlvkondade töö väärtustamine. Ajaloolise väärtusega on maastikumuster, kus võib leida muinasaegseid, mõisaegseid, taluaegseid ja kolhoosiaegseid maastikke. Olulised on maastikud, kus on kiviaiad, -vared, lahtised madalad kraavid, alleed, veskite paisud, veskijärved jms. kultuurilise eripära säilimine talude planeeringutes, ehitistes, rajatistes, aedades, parkides jm.

Täiendavate küsimuste korral palume pöörduda Muinsuskaitseameti Viljandimaa vaneminspektori poole.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Anne Kivi

Viljandimaa vaneminspektor

Johan Laidoneri plats 10

71020 Viljandi

Tel 5124245

E-post: anne.kivi@muinsuskaitseamet.ee